

לעילוי נשמת

מרת אלישבע ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

דין פועלים שהטעו זה את זה

כשבעל הבית אמר לאחד, צא ושכור לי פועלים, ואשלם להם 3 זוז ליום, והלך השליח, ושכר פועלים, ואמר להם שישתכרו 4 זוז ליום.

- אם השליח אמר לפועלים "שכרכם עלי", הוא חייב לשלם להם 4 כפי שאמר, וחוזר ונוטל מבעל הבית מה שנהנה מהפועלים, [אם פעולתם שווה 3 זוז, יקבל מבעל הבית 3 זוז. ואם פעולתם שווה 4 זוז, יקבל מבעל הבית 4 זוז].

- אם השליח אמר לפועלים "שכרכם על בעל הבית", כשהפעולה שווה 4 זוז [כמו שאמר השליח], יטלו מבעל הבית 4 זוז על כרחו, כי נהנה מהם ב-4 זוז, וכשהפעולה שווה 3 זוז [כמו שאמר בעל הבית], יטלו ממנו 3 זוז, ואין להם להתרעם, כי אין ראוי לתת להם יותר.

וכשיש המשלמים על הפעולה 4 זוז, ויש המשלמים עליה 3 זוז, אינם יכולים לתבוע מבעל הבית אלא 3 זוז, כי יאמר שכך הפעולה שווה בעיניו, ויש להם תרעומת על השליח שהטעה אותם, [ולפי התירוץ הראשון של הלשון הראשון זהו דין המשנה].

וכשאי אפשר לברר אם פעולתם שווה 4 זוז או 3 זוז והם טוענים שהיא שווה 4, [כגון שחפרו תעלה של מים שרגילים ליטול על כך 3 אבל החופרים באופן מעולה נוטלים 4 והם טוענים שחפרו באופן מעולה ואי אפשר לבדוק כי המים מכסים את התעלה], מאחר שהמוציא מחבירו עליו הראיה, אינם נוטלים אלא 3 זוז. אולם מאחר שטוענים שפעלו בשווה 4 זוז כי השליח אמר להם שיטלו כך, יש להם להתרעם עליו על שהטעה אותם, [ולפי התירוץ השלישי של הלשון הראשון זהו דין המשנה].

וכל זה בפועלים שרגילים להשתכר אצל אחרים, אבל בעלי בתים אינם רגילים להשכיר עצמם לאחרים, אלא אם כן ישתכרו יותר מהרגילות, ולכן כשהשליח שכר בעלי בתים למלאכה השווה 3 זוז, ואמר להם שיטלו 4 זוז, ולבסוף אינם נוטלים אלא 3 [כמו שאמר בעל הבית], יש להם תרעומת על השליח שהטעה אותם, אף על פי שנטלו כפי שהכל רגילים ליטול, כי אם היו יודעים שיקבלו כפי שמקבלים שאר פועלים לא היו מתרצים, [ולפי תירוץ השני של הלשון הראשון זהו דין המשנה].

וכל הדינים הללו שווים, בין אם אמרו הפועלים בשעה שנשכרו, שמתרצים הם למה שאמר להם השליח [4 זוז], בין אם אמרו לו, הננו נשכרים כמו שאמר בעל הבית, שכוונתם למה שאמר בשם בעל הבית [4 זוז], ולא למה שאמר בעל הבית באמת [3 זוז], כי אין מתרצים לפחות ממה ששמעו ממנו.

וכשבעל הבית אמר לאחד, צא ושכור לי פועלים, ואשלם להם 4 זוז ליום, והלך השליח, ושכר פועלים, ואמר להם שישתכרו 3 זוז ליום, בין אם המלאכה שווה 3 זוז, בין אם היא שווה יותר, אין להם אלא 3 זוז כמו שהתרצו. ומכל מקום מאחר שבעל הבית רצה לתת להם 4, יש להם להתרעם על השליח, שמנע מהם טובה זו, [ולפי הלשון השני זהו דין המשנה].

ואם הפועלים לא התרצו בשתיקה למה שאמר השליח, אלא אמרו לו, הננו נשכרים כמו שאמר בעל הבית, ספק בגמרא, אם כוונתם למה שאמר השליח בשם בעל הבית [3 זוז], שאין כוונתם באמירה הזו, אלא שלא יקבלו פחות ממה שאמר להם השליח, או שכוונתם, שאם בעל הבית אמר יותר מהשליח, אינם מתרצים אלא אם יקבלו כמו שאמר בעל הבית באמת, ויקבלו 4 זוז.

השוכר את האומנין וחזרו בהם [הם או בעל הבית] כשבעל הבית שכר אומנין לעשות מלאכה, ועשו מקצתה, [ולא גמרו, כי אחד מהצדדים חזר בו]: לדעת רבי דוסא – המתחייב לעשיית מלאכה, אסור לו לחזור בו, וכל החוזר בו ידו על התחתונה, וקונסים אותו בשיעור שיתקן בכך את ההפסד לחבירו, אלא אם כן הוא אנוס. ולכן כשהאומנים חזרו בהם, ידם על התחתונה, וכך יהיה הדין, אם כשחזרו בהם, לא התייקר שכר האומנים העושים מלאכה כזו, יקבלו על מה שעשו כפי מה שסיכמו תחילה, כגון אם סיכמו לעשות מלאכה ששכרה שני סלעים, ועשו מחצה, יקבלו סלע, אבל אם כשחזרו בהם התייקר שכר האומנים, כגון שמתחילה היה שכר העבודה שני סלעים, ועתה הוא שלושה סלעים, אם עשו מחצה, לא יקבלו על כך סלע, אלא חצי

סלע, כדי שבעל הבית לא יפסיד מחזרתם, וכשימצא אחרים שיגמרו בסלע וחצי, את המחצה הנותר, לא ישלם על הכל אלא שני סלעים, כמו שסיכם עמהם תחילה. **וכשבעל הבית חזר בו**, ידו על התחתונה, וכך יהיה הדין, אם כשחזר בו לא הוזל שכר האומנים העושים מלאכה כזו, יקבלו על מה שעשו כפי מה שסיכמו תחילה, כגון אם סיכמו לעשות מלאכה ששכרה שני סלעים, ועשו מחצה, יקבלו סלע, אבל אם כשחזר בו הוזל שכר האומנים, כגון שמתחילה היה שכר העבודה שני סלעים, ועתה הוא סלע, אם עשו מחצה, יקבלו על כך סלע וחצי, כדי שלא יפסידו מחזרת בעל הבית, וכשימצאו לגמור עבודת היום אצל אחרים, ויקבלו מהם חצי סלע יהיה בידם שני סלעים, כמו שסיכם עמהם תחילה.

ולדעת חכמים – המתחייב לעשיית מלאכה, מותר לו לחזור בו, ולכן אין לקנוס את החוזר, ובכל אופן האומנים יקבלו על חלק המלאכה שעשו, כפי הראוי להם לפי החשבון שקצץ עמהם על כל המלאכה, ואין קונסים את החוזר בו.

לתירוץ הראשון, רבי דוסא נחלק עם חכמים רק בקבלן, אבל בשכיר מודה רבי דוסא, שמותר לו לחזור בו, ואם כן כשהוא חוזר בו, אין לקנוס אותו בשכר המלאכה שעשה.

ולתירוץ השני רבי דוסא נחלק עם חכמים גם בשכיר.

ומכל מקום, לכל התירוצים, רב פסק כרבי דוסא בקבלן, אבל בשכיר, הלכה כחכמים, שמותר לו לחזור בו, ולכן אין לקנוס אותו.

וכל זה לעניין תשלום חלק המלאכה שעשו, אבל ההפסד הבא מחמת החזרה, לעניין מה שנמצאים בטלים, שאין להם מלאכה לעשות, ואין לבעל הבית פועלים שיעשו מלאכתו, כך הוא הדין:

אם בעל הבית חזר בו, ויכולים למצוא עבודה אחרת תחת זו, אין להם עליו תביעת ממון, כי לא גרם להם הפסד בחזרתו, אבל יש להם תרעומת עליו, משום שצריכים לטרוח ולחפש עבודה אחרת.

וכן אם הפועלים חזרו בהם, ויכול למצוא אחרים תחתיהם, אין לו עליהם תביעת ממון, כי לא גרמו לו הפסד בחזרתם, אבל יש לו תרעומת עליהם, משום שצריך לטרוח ולחפש אחרים.

אך אם בעל הבית חזר בו, ואינם יכולים למצוא עבודה אחרת תחת זו, חייב לשלם להם, על שגרם להם הפסד יום עבודה, שהרי מחמת שסמכו עליו, לא ימצאו עבודה אחרת, [נחויב גרמי הוא], ומכל מקום לא ישלם להם כפי שהיה ראוי לשלם, אם היו עובדים בפועל, אלא פוחת משכרם, כפי מה שאדם מתרצה שיפחתו משכרו, בשביל שישב בטל ולא יעבוד, [שאדם מתרצה שיפחתו לו מעט ולא יעבוד, אבל שיפחתו לו הרבה אינו מתרצה, כי מעדיף לעבוד ולהרוויח].

ואם הפועלים חזרו בהם, ואינו יכול למצוא אחרים תחתיהם, יל"ע אם גם בזה חייבים לשלם לו, על מה שבגרמתם אין לו עתה פועלים.

והדין הזה הוא במלאכה שאם לא תעשה היום, תעשה ביום אחר, אבל שכר פועלים למלאכה שאם לא תעשה היום, תאבד [=דבר האבד] וחזרו בהם, בלא אונס, ואינו יכול למצוא אחרים שיעבדו תחתיהם, [אלא אם ישלם לאחרונים הרבה יותר ממה שסיכם עם הראשונים], יש לו לעשות אחד מהדברים הבאים:

א. שוכר עליהם – כלומר שוכר פועלים אחרים ביוקר, ונוטל מהראשונים שחזרו בהם, את התשלום שמוסיף לאחרונים, [אם כשבאו הראשונים לעבוד אצלו, באו בידיים ריקות, אינו יכול ליטול מהם כלום, אלא שלא ישלם להם את מה שכבר התחייב להם, על חלק העבודה שעשו, ואם באו עם כליהם, יכול ליטול מהם את כליהם].

ב. מטעה אותם – כלומר רשאי להטעות אותם, ולומר להם, אשלם לכם יותר ממה שפסקתי תחילה, ולבסוף לא ישלם להם, אלא כפי מה שפסק עמהם תחילה.

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות בלבד כסיכום קצר של הדף

להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום לחצו על [הקישור הבא](#)

להצטרף לקבוצת טלגרם לקבלת הקבצים מידי יום לחצו על [הקישור הבא](#)